

İki Aylık Bir Oğlakta Rastlanan Çift Dalak (Lien Duplex) Olgusu

Ayşe SERBEST*

ÖZET

Bu çalışmada iki aylık bir oğlakta gözlenen çift dalak (lien duplex) olgusu tarif edildi.

Dalaklardan, cranial'de bulunanın kare şeklinde, caudal'de bulunanın ise yarım daire şeklinde bir yapıda olduğu saptandı.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Doppelte Milz (Lien Duplex) Bei Zwei Monatige Zicklein

Bei dieser Arbeit wurde die doppelte Milz, die bei zwei Monatige Zicklein beobachtet, beschrieben.

Die doppelte Milz, die aus der quadratförmigen Milz an der cranialen Seite und aus der halbkreisförmigen Milz an der kaudalen Seite bestanden, wurde festgestellt.

Schlüsselwörter: Doppelte Milz, Zicklein.

GİRİŞ

Dalak küçük ruminantlara karın boşluğunun sol tarafında rumen ile diaphragma arasında bulunur^{1,2,3,4}. Nickel¹ ve Dyce⁴ keçilerde dalağın trapez yani

* Dr.; U.Ü. Veteriner Fak. Anatomi Bilim Dalı, Bursa-Türkiye.

dörtgen şeklinde, Koch⁵ ve Ellenberger² üçgen şeklinde, Loeffler³ ise her iki şekilde de (üçgen ve dörtgen) olabileceğini bildirmektedirler. Yassı bir organ olan dalağın diaphragma'ya dönük yüzüne facies parietalis veya facies diaphragmatica, organlara dönük yüzüne ise facies visceralis adı verilir. Keskin bir margo cranialis ile bir margo caudalis'e sahiptir. Sırta dönük ucu extremitas dorsalis, aşağıya dönük ucu da extremitas ventralis'tir. Facies visceralis'te dorsomedial kenar üzerinde küçük bir yarık halinde hilus lienis bulunur^{1,2,4}.

Literatürlerde dalağın çift (lien duplex) olabileceği ya da asıl dalakla beraber rudimenter dalakların (lien succenturiatus) da bulunabileceği bildirilmektedir^{2,6}. Ancak keçilerde anormal dalakla ilgili herhangi bir bilgiye rastlayamadık.

Evcil memeli hayvanlarda iç organlarda anormal durumların görülmesi sıklıkla karşılaşılan durumlar olmadığından, bir oğlakta rastladığımız bu ilginç çift dalak olgusunu yayınlamayı uygun bulduk.

GEREÇ VE YÖNTEM

Olgu materyalini oluşturan çift dalak Bursa'nın Merkeze bağlı Dışkaya Köyü'nden Bursa Et ve Balık Kurumu'na kesime getirilen iki aylık bir oğlakta gözlenmiştir.

Dalaklar ile ilgili ölçümler ve gözlemler, dalaklar tamamen taze halde iken yapılmıştır.

BULGULAR

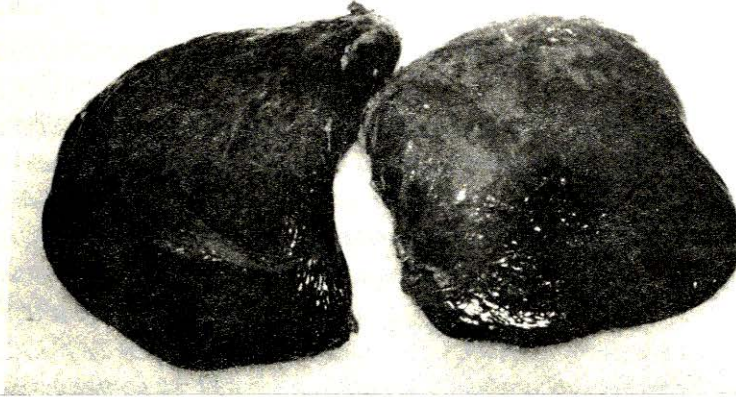
Çalışmamızda normal yerinde (rumen ile diaphragma arasında) bulunan oğlağın dalakları, birbirinden tamamen farklı şekillere sahip iki dalak olup, proximal'de az bir alanda birbirlerine yapışık durumdaydılar (Şekil: 1-a, b). Cranial'de bulunan dalak hemen hemen kare şeklinde bir yapıya sahipken, caudal'de bulunan dalak ise yarım daireden biraz daha büyük bir yapı gösteriyordu. Bu iki dalağın birleşme yeri üzerinde ve facies visceralis'te küçük bir yarık halinde bir hilus lienis olduğu saptandı. Her ikisi de koyu kırmızı renkte olan bu dalakların birbirine bakan hilus tarafındaki kenarlarının daha kalın olduğu, bu kenarlardan öne ve arkaya doğru gittikçe kalınlığın azaldığı gözlemlendi.

Bunlardan cranial'de bulunan (Şekil: 1-a) kare şeklindeki dalak 3,9 cm x 3,3 cm x 4,5 cm x 3,6 cm boyutlarında, 11,572 gr. ağırlığında ve 10 cm³ hacmindeydi. Hilus tarafındaki kenardan cranial'e doğru gittikçe incelen bu dalağın hilus tarafındaki kalınlığı 0.7 cm, cranial tarafta ise 0.2 cm idi.

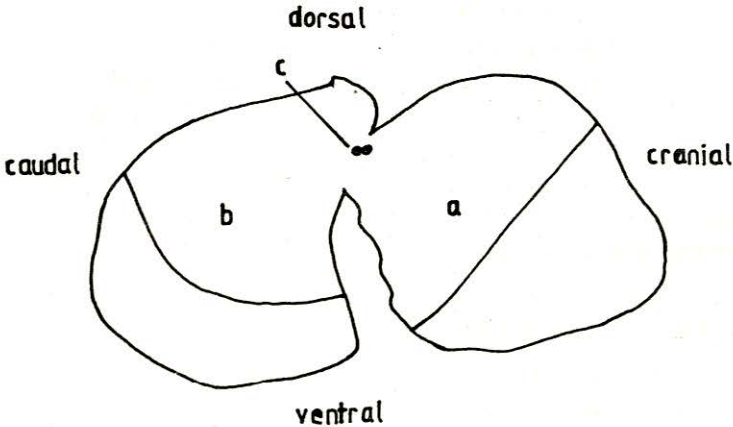
Caudal'deki (Şekil: 1-b) yarım daire şeklinde bir görüntü arz eden dalağın yuvarlak olan caudal kısmının uzunluğu 12,4 cm, hilus tarafındaki düz kenarının

uzunluğu ise 6,1 cm olarak saptandı. Ortada en geniş yerinde 4,1 cm'lik bir uzunluğu sahip olan bu dalağın ağırlığu 13,530 gr, hacmi de 12 cm³ olarak belirlendi. Bu dalağın kalınlığu da hilus tarafındaki kenardan caudal'e doğru gittikçe azalıyordu. Bunun hilus tarafındaki kalınlığu 0,9 cm, caudal tarafta ise 0,4 cm olarak bulundu.

Hilus lienis'in, kare şeklindeki dalakta caudoproximal köşeye denk gelmesine karşılık, yarım daire şeklindeki dalağın cranial kenarı üzerinde ve üst uçtan 1,3 cm aşağıda bulunduğu tesbit edildi (Şekil: 1-c).

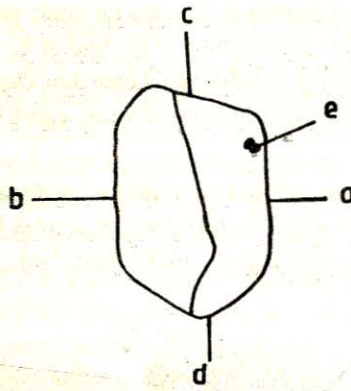
Resim: 1

Şekil: 1

Oğlakta çift dalağın facies visceralis'ten görünüşü

- a) Kare şeklindeki dalak, b) Yarım daire şeklindeki dalak,
c) Hilus lienis, (Die doppelte Milz bei Zicklein. Viszeralflaeche)
a) Die quadratförmige Milz, b) Die halbkreisförmige Milz,
c) Hilus lienis

Şekil: 2

*Keçi dalağının facies visceralis'ten görünüşü. Normal - Şematik.
(Die Milz der Ziege. Viszeralflaeche. Normal - Schematisch.)
a) Margo cranialis, b) Margo caudalis, c) Extremitas dorsalis,
d) Extremitas ventralis, e) Hilus lienis.*

TARTIŞMA VE SONUÇ

Lappe ve Venturi'ye göre bazen dalak çift olabilir ya da asıl dalakla beraber rudimenter dalaklar da bulunabilir². Limousin ve Buffanais² ile Urman⁶ bu rudimenter dalakların histolojik strüktürleri, renkleri ve fonksiyonları bakımından normal dalağa benzediklerini bildirmektedirler. Yine Limousin ve Buffanais bu rudimenter dalakların atta ve domuzda lig. gastrolienale'de, koyunda ise regio lumbalis'teki yağ kütleleri içinde görüldüğünü ifade etmektedirler. Meyer ve Schönberg'e göre ise rudimenter dalaklar etçillerde omentum içinde, etrafları bir kapsülle çevrilmiş olarak, cisimcikler halinde görülürler. Bunların omentum üzerindeki mevcut dalağın, doğumdan sonra traumatik etkilerle parçalanmasından meydana geldiği düşünülerek, etçiller diğer taraftan da Lindtrop'a göre iki esas dalaklı olarak kabul edilmek istenmiştir².

Urman⁶ ise çift dalağa domuzda rastlandığını ve bunun post-natal devrede dalak yırtılması sonucu meydana gelebileceğini bildirmektedir.

Literatürlerde bildirilen verilere göre ne keçilerde ve ne de diğer evcil memeli hayvanlarda bizim tesbit ettiğimiz şekilde bir dalak olgusu bulunmamaktadır. Fakat çalışmamızdaki dalaklardan cranial'de bulunanı kare şeklinde olduğu için, Nickel¹, Loeffler³ ve Dyce'in⁴ belirttiği trapez yani dörtgen şekil ile paralellik göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada sunduğumuz kare ve yarım daire şeklindeki dalaklardan oluşan çift dalak, bu alanda şimdye kadar rastlanmamış, değişik bir olgu tipini oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

1. NICKEL, R., SCHUMMER, A., SEIFERLE, E.: Lehrbuch der Anatomie der Haustiere, Band II, Verlag Paul Parey. Berlin und Hamburg, 205 (1979).
2. ELLENBERGER, W., BAUM, H.: Handbuch der vergleichenden Anatomie der Haustiere, 18. Auflage, Springer-Verlag Berlin, Heidelberg, New York, 414-417, 451 (1977).
3. LOEFFLER, K.: Anatomie und Physiologie der Haustiere, Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, 203 (1970).
4. DYCE, K.M., SACK, W.O., WENSING, C.J.G.: Textbook of Veterinary Anatomy, W.B. Saunders Company Philadelphia, London, Toronto, Montreal, Sydney, Tokyo 636-637 (1987).
5. KOCH, T.: Lehrbuch der Veterinaer-Anatomie Band III, Die Grossen Versorgungs und Steuerungssysteme, Dritte Auflage, Veb Gustav Fischer Verlag Jena, 189 (1976).
6. URMAN, H.K.: Evcil Hayvanların Özel Patolojik Anatomisi, Cilt I, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları: 391 Ders Kitabı, Ankara Üniversitesi Basımevi - Ankara, 163 (1983).